הוה ליה **לאו** שניתן לאזהרת מיתת ב"ד. אבל מי אין נהרגין לא חשיב לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד ותימה לר"י דבכל גמרא משמע [ב] אפי' התרו בו למלקות ולא למיתה דלע"ג שלעולם לא יבא לידי חיוב מיתה כיון שלא התרו בו למיתה חשיב לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד ובפרק מי שהחשיך (שבת דף קנד. ושם ד"ה בלאו) אמר דאין לוקין על לאו דממחר משום דהוי לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לשאר מלאכות אע"ג דבמחר אין בו חיוב מיתה ובפ"ק דעירובין (דף י:) אמר דאין לוקין בתחומין דהוי אזהרה נמי להולאה ואפי' מאן דפליג נמי לא קאמר אלא משום דמי כתיב אל יוציא אל יצא כתיב אע"פ שאין מיתה בתחומין אפילו למ"ד דאורייתא ומי' ר"י דשאני לאו דלא תענה דגלי ביה קרא דלקי מוהיה אם בן הכות הרשע כדאמרינן בריש מכות (דף ג: ושם) ובפ"ק דסנהדרין (דף י. ושם) וכיון דגלי קרא מוקמינן ליה לקרא במקום שאין יכול לבא לידי חיוב מיתה כי ההיא דתמס דמעידין שהוא בן גרושה או בן חלוצה או כמו עדים שהוכחשו בנפש למ"ד אין נהרגין כשהוחזמו לבסוף אבל למ"ד נהרגין אין סברא להעמיד בו הפסוק כיון שיכול לבא לידי חיוב מיתה וכי פריך התם דת"ל מלא תענה פי' ולמ"ל קרא דוהיה אם בן הכות הרשע ומשני משום דה"ל לאו שאין בו מעשה הוה מלי לשנויי דהוה לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד [ג]אין לוקין עליו אלא לאו ש"מ ר"א הוא דאמר אין נהרגין תסתיים לוקין תרי ותרי נינהו מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני אמר אבי ° בבא הרוג ברגליו: **מתני'** [ד]גנב ע"פ שנים ° וטבח ומכר ע"פ עד אחד או ע"פ עצמו משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ד' וה' [ה]גנב וטבח בשבת גנב וטבח לע"ז [ו]גנב משל אביו ומת אביו ואח"כ טבח ומכר [ז]גנב והקדיש ואח"כ טבח ומכר משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ד' וה' [ח]ר"ש אומר קדשים שחייב באחריותם משלם תשלומי ד' וה' שאין חייב באחריותם פטור: **גמ'** על פי עד אחד פשיטא אמרי הא קמ"ל ע"פ עצמו דומיא דע"פ עד אחד מה ע"פ [עד] אחד כי אתי עד אחד מצטרף בהדיה מיחייב ע"פ עצמו נמי כי אתו עדים מיחייב לאפוקי מדרב הונא אמר רב דאמר רב הונא אמר רב [ט]מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור: **גופא** אמר רב הונא אמר רב מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור: איתיביה רב חסדא לרב הונא מעשה בר"ג שסימא את עין טבי עבדו והיה שמח שמחה גדולה מצאו לר' יהושע אמר לו אי אתה יודע שטבי עבדי יצא לחירות אמר לו למה א"ל שסמיתי את עינו אמר לו אין בדבריך כלום [א] שכבר אין לו עדים הא יש לו עדים חייב ושמעינן מינה מודה בקנס ואח"כ באו עדים חייב א"ל שאני ר"ג [ב] [י]דלא בפני ב"ד אודי והא ר' יהושע אב בית דין הוה שלא

ניפוק בעינו הפיל את שינו ניפוק בשינו סימא את עינו והפיל את שינו ניפוק בעינו ושינו אמר אביי עליך אמר קרא [1]תחת עינו [א]ולא תחת עינו ושינו תחת שינו ולא תחת שינו ועינו אמר רב אידי בר אבין אף אנן נמי תנינא גנב ע"פ שנים וטבח ומכר על פיהם ונמצאו זוממין משלמין לו את הכל מאי לאו דהעידו על הגניבה וחזרו והעידו על הטביחה והוזמו על הגניבה וחזרו והוזמו על הטביחה והא כיון שהוזמו על הגניבה לגבי טביחה הוה להו מוכחשין וקתני משלמין לו את הכל ואי ס"ד הכחשה לאו תחילת הזמה היא אטביחה אמאי משלמין אלא לאו ש"מ הכחשה תחילת הזמה היא אמרי הכא במאי עסקינן כגון שהוזמו על הטביחה תחילה ובפלוגתא עדים שהוכחשו ולבסוף הוזמו ר' יוחנן ור"א חד אמר נהרגין וחד אמר אין נהרגין תסתיים דר"א הוא דאמר אין נהרגין דאמר ר"א עדים שהוכחשו בנפש לוקין ואי ס"ד ר"א הוא דאמר נהרגין אמאי לוקין הוה ליה לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד [ב]וכל לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד [ג]אין לוקין עליו אלא לאו ש"מ ר"א הוא דאמר אין נהרגין תסתיים לוקין תרי ותרי נינהו מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני אמר אביי ° בבא הרוג ברגליו: **מתני'** [ד]גנב ע"פ שנים ° וטבח ומכר ע"פ עד אחד או ע"פ עצמו משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ד' וה' [ה]גנב וטבח בשבת גנב וטבח לע"ז [ו]גנב משל אביו ומת אביו ואח"כ טבח ומכר [ז]גנב והקדיש ואח"כ טבח ומכר משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ד' וה' [ח]ר"ש אומר קדשים שחייב באחריותם משלם תשלומי ד' וה' שאין חייב באחריותם פטור: **גמ'** על פי עד אחד פשיטא אמרי הא קמ"ל ע"פ עצמו דומיא דע"פ עד אחד מה ע"פ [עד] אחד כי אתי עד אחד מצטרף בהדיה מיחייב ע"פ עצמו נמי כי אתו עדים מיחייב לאפוקי מדרב הונא אמר רב דאמר רב הונא אמר רב [ט]מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור: **גופא** אמר רב הונא אמר רב מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור: איתיביה רב חסדא לרב הונא מעשה בר"ג שסימא את עין טבי עבדו והיה שמח שמחה גדולה מצאו לר' יהושע אמר לו אי אתה יודע שטבי עבדי יצא לחירות אמר לו למה א"ל שסמיתי את עינו אמר לו אין בדבריך כלום [א] שכבר אין לו עדים הא יש לו עדים חייב ושמעינן מינה מודה בקנס ואח"כ באו עדים חייב א"ל שאני ר"ג [ב] [י]דלא בפני ב"ד אודי והא ר' יהושע אב בית דין הוה שלא

ניפוק בעינו ובשינו. ולעולם דמי לא מיתב ליה: **מאי לאו שבעידו על הגניבה.** שגנב בשבת: **וחזרו ובעידו.** שטבח בשבת בשבת והוחזמו על יום ראשון בשלישי בשבת: **וחזרו והוזמו.** ברביעי בשבת על יום שני: **וקתני משלמין ד' וה'.** ואע"ג דמשלישי בשבת היו מוכחשים על הטביחה לכיון דלא גנב לא עבה: **על הטביחה אחילה.** ונתחייבו בתשלומי שלשה ועדיין עדות גניבה קיימת וכשהוחזמו ונתחייבו בכפל הרי חמשה: **וכשלוגפא.** דאמרי ורבא פליגי נמי ר' יוחנן ור' אלעזר: **דאמר ר"א עדים שהוכחשו בנפש.** ולא הוחזמו: **לוקין.** משום לא תענה[ה]. ואע"ג דלאו שאין בו מעשה הוא הא מייתי בהדיא בפ"ק מכות (ד' ג:) דמלקות בעדים זוממין כתיב מוהלדיקו [את] הצדיק [וגו']ו[ו]: **ואי ס"ד.** לר"א אם הוחזמו אמרי כן נהרגין כי לא הוחזמו אמאי לוקין: **הוה ליה לאו שניתן לאזהרה** [כו']. שלא יעשה כך שלא ימיתוהו בית דין: **ואין לוקין עליו.** דמיתת ב"ד הוא עונשו של לאו: **מאי חזית דסמכת כו'.** בשלמא הזמה מידוש גזירת הכתוב הוא אבל הכחשה לאו חידוש ז[כשתסרה] גופה של עדות הוא דכתביה רחמנא: **ככא הרוג ברגליו.** אומו שאמר עליו שהוא נהרג בא חי ברגליו לפנינו: **מתני' משלם תשלומי כפל.** דהאיכא קרבי לגניבה: **ואינו משלם ד' וה'.** על הודאת עצמו דמודה בקנס פטור: **וגנב וטבח בשבת.** פטור אטביחה דהוי מתחייב בנפשו: **ומת אביו.** והוא יורשו ולא הוי טביחה כולה בחיסורא: **גנב והקדיש.** כי קא טבח דהקדש טבח ולא דבעלים: **ר"ש אומר כו'.** בגמרא[ח] מפ' אהייא: **גמ' ע"פ עד אחד פשיטא.** בשלמא ע"פ עצמו אטריך לאשמועינן דמודה בקנס פטור אלא ע"פ עד אחד למה לי: **כי אתי עד אחד מצטרף.** דהלכה ט[ט]כר' יהושע בן קרחה דאמר סנהדרין (ד' ג.) שומעין דבריו של זה היום וכשיבא חבירו למחר שומעין את דבריו: **כי אתו עדים מחייב.** וכי אמרי' דמודה בקנס פטור היכא דלא בא עדים אחרי כן: **עבי.** שם העבד: **והיה שמח.** לפי שעבד כשר היה והיה מתאוה לשחררו אלא שהמשחרר עבדו עובר בעשה[י]: **שכבר אין לך עדים.** ועל פי עצמך לא תשלם קנס: **הא יש לו עדים.** ואתו בתר הודאה חייב: שלא

[1] תחת עינו. תחת עינו ולא תחת שינו. ולא תחת שינו ולא תחת עינו. ולא תחת עינו ושינו. ולא תחת שינו ועינו. ולא תחת עינו ושינו. ולא תחת שינו ועינו. ולא תחת עינו ושינו. ולא תחת שינו וע

שלא בבית דין הוה. לא היו בית דין יושבין ולא מקום ישיבת ג"ד הוה אלא בשוק הוה לו: **שכבר הודיע.** משמע אפילו אמו עדים בתר הכי פטור: **אמאי בדיינין פרט למרשיע את עצמו.** והאי קרא למ"ל מאשר ירשיעון אלהים נפקא פרט למרשיע את עצמו אלא לאו שמע מינה חד למודה בקנס ולא [ב]בעדים וחד למודה בקנס ואחרי כן באו עדים: **מיבעי ליה לגנב עצמו.** לחייב כפל לגנב עצמו דלרשיען כלל ופרט מהמצא תמצא כדתנא דבי חזקיה [ג]: **גנבתי.** וחייב עצמו בקרן: **אבל לא עבחתי ולא מכרתי.** רבותא משמעי' דאמרינן לקמן [ע"ב] דאע"ג דאטביחה לא הודה ומצא שטבח או מכר דבאו עדים פטור דיון דמכפל איפטר ליה בהודאה דגנבתי תו לא מחייב ארבעה וחמשה דיון דמדלית כפל מיניהו הוי ליה תשלומי אלשה וארבעה והני לא כמיבי: **ויעידו.** לאחר שהודה ויתחייב קנסא: **לשמואל ודאי פנאי היא.** דהא לא מצי למימר דתנא קמא קאי כוותיה דהשתא ומה הכא דשמע שממשמשין ובאין ומחמת ביעותייהו אודי פטר ליה ואף ע"ג דהדרו אתו כל שכן מודה מעצמו ואח"כ באו: **לרב מי לימא.** מי איצטריכא ליה לאוקמי מילתיה כתנאי או דלמא מצי לשנויי לר' אלעזר בר ר' שמעון אליביה ולימיר דשני ליה לר' אלעזר בין רואה עדים שממשמשין ובאין למודה מעצמו אלא פחד עדים: **מסתברא מילתיה דרב.** דפטר אפילו אם באו עדים: **באומר גנבתי.** דחייב עצמו לשלם קרן מיהא בהודאה הלכך הודאה גמורה היא ופטור מכפל ומארבעה וחמשה: **שהרי פטר עצמו מכלום.** בהודאה דטביחה לא היה מחייב עצמו בכלום שהיה יודע שהמודה בקנס פטור הלכך לאו הודאה היא ומשלם אם באו עדים ולא אמרינן מודה בקנס ובאו עדים פטור אלא היכא דאיכא קרן וקנס דאיחייב ליה ממונא בהודאתו ומתכוין להחזיר ממון: (ד) **אמר רבא** גרסינן ולא גרסינן אמר ליה. קפחתיהו לסבי דבי רב. רב המנונא קרי סבי דבי רב כדאמר בפ"ק דסנהדרין (דף יח:): [1][**קפחתי**]. [1]יש בידי תשובה לקפח דבריו: **דהא רבן גמליאל.** בהודאה שסימא את עין עבדו פטר עצמו מכלום היה דאין כאן אלא קנס וכי מודה מפטר מאיליו והא חזינן לעיל [2] דאותביה רב חסדא לרב הונא אל תזיקו לעבדי דרב: **שהרי חייב עצמו בקרן.** בהודאה דאשונה הלכך נפטר מן הכפל וכיון דליכא כפל תו לא מחייב בארבעה וחמשה: **שהרי פטר עצמו מכלום.** כלומר אין זה הודאה שהרי אינו בא להשיב כלום בהודאתו דיודע הוא דמודה בקנס פטור הלכך לפטור עצמו נתכוין: **למה לי דקאני.** הכי הוא"ל ואתא לאשמועינן דמודה בקנס פטור לשמעינן דין בכפל וכין בד' וחמשה וניתני גנב וטבח ומכר ע"פ עד אחד או ע"פ עצמו אינו משלם אלא קרן אלא לאו ש"מ להכי לא נקט הודאה גבי קרן וכפל דבעי למיתני ע"פ עצמו דומיא דעד אחד ולימיר דאי הדר אתו עדים חייב ואי הוה תני הודאה גבי גניבה תו לא מיתני ליה ע"פ עצמו דומיא דעד אחד דא"ג אתו עדים פטור אבל השתא אלא אודי בקרן דשני עדים שהעידו על הגניבה מיבעיה מחייב אף בארבעה וחמשה לכי אתו אהדי כר' יוחנן:

ה"ג

משום ביעתותא דעדים קא מודה. והא דאמר בפרק שבועת העדות (שבועות ד' נג:) דלרבי אלעזר בר' שמעון לא משכחת לה דמודה מפי עצמו דפטור אלא היכא דליכא עדים כלל היינו אליבא דשמואל: **אמר** ליה רבא (ה) [2]**קפחת לסבי דבי רב.** פי' בקונטרס ליצרת תלמידים שבבית המדרש שאמר דבר שאינו דהא רב הונא דידע מילתיה דרב גדול ממך אין לו זה החילוק וקשה דבכל דוכתי הוי קיפות לשון ניצוח כמו לקפחני בהלכות הן כאין בפ' שני דקדושין (ד' נג:) ודנזיר (ד' מט:) וכמו קפחינהו לתלתא רבנן במיכי בטעותא גיטין (ד' מט:) ורשב"ם פי' דל"ג אמר ליה רבא אלא אמר רבא קפחתי לסבי דבי רב פירוש נגחתי את רב המנונא שהוא סבי דבי רב והוכחתי לו מכח דברי רב הונא שהיה יודע דברי רב יותר ממנו שאין לחלק כמו שחילק והביא ראיה מפ"ק דסנהדרין (ד' ח: ושם [3]) דאמר התם אמרי בי רב רב הונא ופריך והאמר רב הונא אמרי בי רב ומשני אלא אימא רב המנונא ולהכי קרי ליה סבי דבי רב וקשה אדא שמוחק כאן בספרים אמר ליה ועוד דאין דרך לומר איתמר נמי אחרי שסתר את דבריו ועוד דכוותיה דרב המנונא דייק מתני' ובריתא כדאמר בסמוך ולרב הונא מפקא מתני' מדברי רב ונראה לפרש אמר ליה רבא (ו) קפחת לסבי דבי רב כלומר אמר ליה רבא לרב המנונא נגחת את רב הונא שהוא סבי דבי רב שהוא לא ידע לחלק כאשר אלקת וכסנהדרין מפרש ר"ת אימא רב המנונא פירוש לא תימא אמר רב הונא אמרי בי רב אלא אמר רב המנונא אמרי בי רב וכן משמע דלפי האמת נמי הוי אמרי בי רב רב הונא דבהערל (יבמות ד' פג: ושם [3]) קאמר בי רב מני רב הונא ורב הונא אין הלכה קאמר ובקונט' דחק שם לפרש דהא דאמר בסנהדרין אימא רב המנונא דוקא היכא דמוכח דהיינו היכא דאיכא אמר רב הונא אמרי בי רב המנונא וקשה דא"כ כי קאמר בסנהדרין שלחו מתם רבי יוסי בר חנינא מחכו עליה במערבא ר' אלעזר ופריך הא שלחו מתם לרבי יוסי בר חנינא מונא כו' ומשני אלא איפוך ה"ל לשנויי היכא דמוכח שאני ועוד דלא יתכן כלל שיאמר רב הונא משום רב המנונא שהיה תלמיד תלמידו כדמשמע בריש הדר (עירובין ד' סג.) ואין להאריך כאן בזה:

בריתא

מסורת הש"ס

ה) לעיל סד:, כ) לעיל סג:, ג) שבועות מט. [ועי' בתוס' שם ד"ה ראה ולקמן ע"ב ד"ה בריתא], ד) רש"ל, ה) ל"ל ולא בא עדים, ו) רש"ל, ז) ס"א קפחתיהו לסבי דבי רב ליצרת והבעמת לכל בני הישיבה שאמרת לפניהם דבר שאינו ותשובתו בלילו ומ"ש בפנים אינו מפי' רש"י ועיין רש"ל, ח) [דף עד:], ט) ר"ל קפחתיהו. רש"ל, י) [ד"ה אמרי], כ) [ד"ה אמרי],

תורה אור השלם

1. אם המצא תִמָּצֵא בְּיָדוֹ הַגְּנֻבָה מִשּׁוֹר עַד חֲמוֹר עַד שֶׂה חַיִּים שְׁנַיִם יְשַׁלֵּם: שמות כב ג
2. עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׂה עַל שַׂלְמָה עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דְּבַר שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר יַרְשִׁיעֻן אֱלֹהִים יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ: שמות כב ח

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר ליה רבא קפחתיהו לסבי דבי רב: (ב) שם אבל אמר לא גנבתי ובאו: (ג) רש"י ד"ה מבעי ליה וכו' דבי חזקיה. נ"ב לעיל סוף דף ס"ג: (ד) ד"ה (אמר רבא גרסי' ולא גרסינן אמר ליה). תא"מ וע"ב זהו מפי' רשב"ם ואח"כ מה"ל קפחתיהו לסבי דבי רב ליצרת והבעמת והריעות לכל בני הישיבה של בית המדרש באמרך לפניהם דבר שאינו ותשובתו בלדו זהו פי' רש"י ולפי זה שפיר גרסי' אמר ליה ואח"כ מה"ל (רב המנונא קרי וכו' דבריו) תא"מ וע"ב גם זה מפרשב"ם: (ה) תוס' ד"ה אמר ליה רבא קפחתיהו לסבי וכו' שאמרת דבר: (ו) בא"ד ונראה לפרש אמר ליה רבא קפחתיהו לסבי:

עין משפט נר מצוה

קב א ב מיי' פ"ג מהלכות גניבה הל' ט סמג עשין עא:

מוסף רש"י

אם המצא בעדים. אם אחלה תמצא בעדים, תמצא בדיינין. תמצא הכפל שהוא קנס בדיינין, פרט למרשיע את עצמו. אע"פ שבאו עדים אחרי כן אינו משלם כפל (לעיל סד:). ראה עדים שמשמשין ובאין. רבותא משמועינן דאע"ג דמתמת ביעותא דעדים אודי וחייב עצמו בקרן כשאמר גנבתי, אפילו הכי הוא הודאה ונפטר מן הכפל וכיון דאין כאן כפל פטור אף מן הטביחה שכפר בה ובאו עדים שגנבו ומכר, דכל היכא דליכא כפל ליכא חיוב טביחה, כדאמרינן משלומי ארבעה וחמשה אמר רחמנא ולא תשלומי אלשה ואחרבעה, וכיון דכפל ליכא בגר ליה חד (שבועות מס.).

ה"ג אלא לאו הא קמ"ל גנב על פי שנים וטבח ומכר ע"פ עצמו או ע"פ אחד דלא חייב עצמו בקרן הוא דאמרינן ע"פ עצמו כו'. כלומר כי האי גוונא הוא דאמר דומיא דעד אחד לחייביה כי הדר אתו סהדי אכל היכא דגניבה (ד) עצמו מודה לא אמרינן דומיא דעד אחד: **ניפני גנבתי או שאמר טבחתי ומכרתי.** פטור מתשלומי ד' וה' ושמעינן מינה תרתי דאע"ג דלא אודה אלא אטביחה ופטר עצמו מכלום הויא הודאה אלא מדלא תני הכי ש"מ טעמא דאמר גנבתי כו': **לימא כפגמי.** הודאה דטביחה מי הודאה הויא בלא הודאה דגניבה דלא מחייב עצמו בקרן דאמר גנבתי כו': **כעלה כולה.** דכיון דלא גנב לא טבח והראשונים משלמין כפל והוא פטור והאחרונים פטורין: **כוזמו עדי עביחה.** ולא עדי גניבה: **והן משלמין תשלומי שלשה.** לגנב: **אילימא אריבא.** דהוזמו עדי גניבה וקאמר סומכום הן משלמין כפל בשבילו לבעלים כמשפטו והוא משלם שלשה משום עביחה דעדי עביחה לא הוזמו: **ולא ליה לסומכום כו'.** הא ודאי כיון דלא גנב לא טבח: **אלא לאו על כרחיך מילתא אחריתי.** אמור רבנן דקאי סומכום עלה ולא משכחת דתיקו מילתא דסומכום אתנא קמא שפיר אלא הכי כגון דאמרו כו': **אין גנבתי.** והך הודאה דגנב לאו הודאה היא דהא מחמת הני עדים דקאמרי ליה גנבת הוא דמודה אכל הודאה דטביחה ומכירה לאו מחמת ביעתותייהו אודי דהא לא אמרי ליה ג)[טבחת] אלא גנבת: **ואייתי בעל הבית סהדי.** אחריני דגנב וטבח ומכר וקאמרי רבנן דהן משלמין תשלומי כפל לגנב והגנב לבעלים והוא פטור מד' וה' דהא אודי אטביחה והודאה היא ואע"ג דאייתי בעל הבית סהדי דגנבד) פטור דהודאה גמורה היא אף ע"פ שלא חייב עצמו בקרן וקאמר להו סומכום הן משלמין כפל והוא משלם תשלומי שלשה דהודאה דטביחה לאו הודאה היא שהרי פטר עצמו מכלום: **רבנן סברי אע"ג דגניבה מחמת עדים קא מודה.** ואינה הודאה וחייב לשלם לבעלים אותו כפל שנוטל מאלו: **הודאה דטביחה.** דלאו מחמת ביעתותא אודי מיהא הודאה היא ופטור מד' וה' אע"ג דפטר עצמו מכלום בהודאה זו דהא הודאה שגנבתי ממאן דאמר לא גנבתי דמי דמחמת קמאי אודי ומה דמחייב בקרן וכפל משום עדות האחרונים הוא ולאו משום הודאתו: **לא דכולי עלמא הודאה דטביחה.** דלא הודאה דגניבה לאו כלום היא לפוטרו במקום עדים כרבי יוחנן ואי הני סהדי בתראי סהדותא מעליותא הויא לא הוי פטורי ליה רבנן אלא הכא בעדות שאי אתה יכול להזימה עסקינן וכגון דהני עדים אחרונים הכשרים שהביא בעל הבית להעיד שגנב וטבח ומכר על פי הגנב הביאם שאמר הגנב בבית דין בפני פלוני ופלוני גנבתי כדמפרש ואזל ואתו פלוני ופלוני כו': רבנן פטרי ליה לגנב מאחרבעה וחמשה אלא משלם לבעלים קרן לבדו והוא נוטל כפל מן הראשונים שרצו להפסידו כפל וקנסא לא משלם מאי טעמא דהני סהדי בתראי אינן עדים דאינך יכול להזימם ולקיים בעדות זו דין הזמה שהרי הוא הודה תחילה שבפניהם גנב ועל פיו באו להעיד ולאו עדות היא הלכך אמאי מחייבת ליה אהודאת פיו על פי עצמו לא ישלם קנס ואהא מילתא קאי סומכום וסבר עדות שאי אתה יכול להזימה עדות היא ועדים המוזמין משלמין תשלומי כפל לבעלים במקום גנב והוא משלם שלשה לפר דהא אתו סהדי דטבח ומכר: **הני מילי.** דלא הויא עדות: **היכא דאמרי לא ידענן באיזו יום באיזו שעה.** דאיכא למימר דלהני עבדי דמסתפו דלא ליתו סהדי דלזמינהו והלא באותה שעה עמנו הייתם ועדים שקריים הם: **אבל הכא.** דהא דאין אתה יכול להזימה היינו משום דקושטא קא מסהדי מכל שכן דעדותן עדות דסיועי קא מסייעי להו הלכך הך ראשונים שהוזמו משלמים בשבילו כפל והוא משלם שלשה לתשלומי משמה לפר ושנים לאיל דעדות אינה והודאה ליכא דהודאה דגניבה מחמת ביעתותא דקמאי אודי והודאה דטביחה פוטר עצמו מכלום הוה: **תשלומי כפל.** אמר סומכום כי האי גוונא דקמאי משלמין כפל דמשמע קרן וכפל ואמאי כיון דקא מודי ואמר גנבתי אינו קרן קא בעי לשלומי דבשלמא קנסא דכפל הוו קא בעי לאפסודי בעדות שקר דידהו דאכתי לא עמד בדין ואינה למימר דמודה ומיפטר אלא קרן הוא מחוייב וקאי ולא מפסדי ליה מידי:

תשלוס

ברייתא דתניא ראה עדים כו'. תימה דאמאי לא הביא מתניתין דפרק בתרא דשבועות (דף מט. ושם ס) דלעיל ודאי ניחא שמביא ברייתא לפי שצריך לדקדק מסיפא דר"א דר' שמעון דלא מתניא במתני' דשבועות אבל הכא אין צריך לדקדק כלל מסיפא וי"ל דאמתני' דשבועות ידע שפיר דאיכא לדמויי דהיא גופה קמ"ל כדקאמר בסמוך אבל ברייתא שמוספת על המשנה סבור דקמ"ל דהודאה דטביחה לאו הודאה היא: תשלוס

אלא לאו הא קמ"ל גנב על פי שנים וטבח על פי עד אחד או על פי עצמו (ה) הוא דלא מחייב עצמו בקרן הוא דאמרינן ע"פ עצמו דומיא דע"פ עד אחד מה ע"פ עד אחד כי אתי עד אחד מצטרף בהדיה מחייב על פי עצמו נמי כי אתו עדים מחייב אבל גנב וטבח ומכר ע"פ עד אחד או ע"פ עצמו דחייב עצמו בקרן לא אמרינן על פי עצמו דומיא דעל פי עד אחד ברייתא דתניא ראה עדים שממשמשין ובאין ואמר גנבתי אבל לא טבחתי ולא מכרתי אינו משלם אלא קרן למה לי למיתנא ואמר גנבתי אבל לא טבחתי ולא מכרתי ניתני (ו) או גנבתי או טבחתי ומכרתי אלא הא קמ"ל טעמא דאמר גנבתי (ז) הוא דחייב עצמו בקרן דפטור אבל אמר לא גנבתי ובאו עדים שגנב וחזר ואמר טבחתי ומכרתי ובאו עדים שטבח ומכר דלא חייב עצמו בקרן חייב אלמא הודאה דטביחה לאו הודאה היא אמרי לא היא גופה קמ"ל דכיון דאמר גנבתי אע"ג דאמר לא טבחתי ולא מכרתי ובאו עדים שטבח ומכר פטור מאי טעמא תשלומי (ארבע) חמשה אמר רחמנא ולא תשלומי ארבעה ולא תשלומי שלשה לימא כתנאי "היו שנים מעידין שגנב והיו שנים מעידים אותו שטבח ומכר הוזמו עדי גניבה עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה הוזמו עדי טביחה הוא משלם תשלומי כפל והן משלמין תשלומי שלשה משום סומכום אמרו הן משלמין תשלומי כפל והוא משלם תשלומי שלשה לפר ושנים לאיל אהייא קאי סומכום אילימא אריישא לית ליה לסומכום עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה ואלא אסיפא שפיר קאמרי רבנן הוא משלם תשלומי כפל והם משלמין תשלומי שלשה אלא מילתא אחריתי איכא בינייהו כגון דאתו בי תרי אמרי ליה גנבת אמר להו אין גנבתי וטבחתי ומכרתי מיהו לא בפניכם גנבתי ואייתי סהדי ואזמינהו דלא באפייהו גנב ואייתי בעל הבית סהדי ואסהידו ביה דגנב וטבח ומכר ובהודאת טביחה קמיפלגי דרבנן סברי אע"ג דהודאה דגניבה מחמת עדים הוא דקא מודה הודאה דטביחה הודאה היא ופטור וסומכום סבר כיון דהודאה דגניבה מחמת עדים הוא דקא מודה דטביחה לאו הודאה והגך עדים קמאי דאזמינהו משלמין תשלומי כפל והוא משלם שלשה לפר ושנים לאיל אמר רב אחא בריה דרב איקא לא דכולי עלמא הודאה דטביחה לאו הודאה היא אלא בעדות שאי אתה יכול להזימה קמיפלגי כגון דאתו סהדי ואמרי ליה גנבת ואמר להו גנבתי וטבחתי ומכרתי מיהו לא בפניכם גנבתי אלא בפני פלוני ופלוני ואייתי סהדי ואזמינהו דלא באפייהו גנב ואתו פלוני ופלוני ואסהידו ביה דגנב וטבח ומכר ובהא קמיפלגי דרבנן סברי הויא לה עדות שאי אתה יכול להזימה וכל עדות שאי אתה יכול להזימה לא הויא עדות וסומכום סבר עדות שאי אתה יכול להזימה הויא עדות והא (ח)קיימא לן (ט)דעדות שאי אתה יכול להזימה לא הויא עדות הני מילי היכא דלא ידעי באיזה יום באיזה שעה דליכא לעדות כלל אבל הכא סיועי הוא דקא (י)מסייעי ליה אמר מר הן משלמין תשלומי כפל מדקא מודה דגנב קרן בעי שלומי אמר רבי אלעזר משמיה דרב תני

תשלוס

קג א מיי' פכ"ח מהל' עדות הלכה ו:
קד ב מיי' פ"ב מהל' עדות הלכה ז ופ"ג מהל' רוצח הלכה ט ע"ש לחרן קפא:

ה) [מהלרין מא: עת.], ו) [מסייע להו כל"ל], ז) [רש"ל], ד) בס"ל: דטבח, ח) [ד"ה לחא].

הגהות הב"ח

(א) גמ' על פי עצמו דלא מיחייב כל"ל ותיבת הוא נמחק: (ב) שם ניתני גנבתי כל"ל ותיבת לו נמחק: (ג) שם טעמא דאמר גנבתי דמיחייב עצמו בקרן הוא דפטור: (ד) רש"י ד"ה ה"ג אלא וכו' אבל היכא דגניבה מחמת עצמו הודה:

מוסף רש"י

וכל עדות שאי אתה יכול להזימה לא הויא עדות. דלחמנא אמר (דברים יט) והנה השופטים היטב והנה עד שקר העד וגו' ועשיתם לו כאשר זמם לעשות וגו', עדות שאתה יכול לקיים בה תורת הזמה הויא עדות ואי לא לא (פסחים יב. וכעי"ז סנהדרין מא.).

תשלום דכפל. משלמין את הכפל והוא משלם שלשה לגד הקרן: **כי קא טבח דהקדש קא טבח.** דהא בלאחר ימות קיימינן דלי לפני ימות לא קדשה וכיון דלאימות קנייה הקדש ביאות ושינוי רשות הלכך לאו דמריה קטבח: **ר"ש היא.** והפרים גניבה זו לגדרו דכיון דחייב באחריותו ודבר הגורם לממון הוא כממון דמי ולאו מכירה היא ומיהו לענין עביחה פטור דלע"ג דברשות גנב קיימא דאם אבדו חייב באחריותם להקדש חל עליה מיהא שם הקדש לאפוקי מרשות מרה קמא ולאו דמריה קא טבח: **בקדשים קלים.** שהקדישו לשלמים: דר' יוסי הגלילי בפ"ק (דף יב:). הלכך לאו מכירה היא ומיהו מרשות מרה קמא אפקינהו שם הקדש וכי קא טבח לאו דמריה קא טבח. ל"א בטביחה משום הכי לא מיחייב דבשעת עביחה דהקדש ניהו דאמר בפ"ק דכי אמר רבי יוסי הגלילי ממון בעלים מחיים אבל לאחר עביחה לא אלא משלחן גבוה קא זכו ולא נהירא לי דבכי האי שחיטה לא אמר ר' יוסי הגלילי דמשלחן גבוה קא זכו אלא במקדש בחלקו שחלקו בקדשים דהוא התם שחיטה וזריקה והקטרת חלבים אבל בשעת עביחה אכתי ממון בעלים הם: **אדפני רישא כו'.** דמשמע דלא מצי למיתני מיובא בתר דאקדיש: **לפלוג וליפני.** בפיפא ולאשמועינן מיובא אפילו היכא דאקדיש קודם עביחה: **מכרו להדיוט מעיקרא תורא דראובן.** קודם שמכרו קרוי השור על שמו של גנב ומשמכרו קרוי על שם לוקח אבל מכרו לשמים עדיין שם המקדישו עליו שקרוי עולתו של פלוני: **אמרי נהי דסבר רבי שמעון כו'.** דקא סלקא דעתך משום עביחה לא מחייב ליה ר"ש ס"ד אפילו הפרישו לשם נדר המוטל עליו אחריות נפק מרשות מריה קמא ונעשה זה שומר להקדש וכי טבח לאו דמריה קא טבח וכי מחייב ליה ר"ש אשעתא דהקדש קמחייב ליה דהוא מכירה הלכך מיבעי ליה למימר איפכא: **דאלכי לא נפיק מרשותיה.** הלכך לאו מכירה היא ואטביחה נמי לא מחייב דמרשות מריה קמא נפיק: **שאין חייב באחריותן חייב.** אשעת הקדש דמכירה היא: **אמילתא אחריתי קאי.** דהיכא דאקדיש גנב בין לגדר בין לגדבה לא מחייב ליה ר"ש לאו אשעתא דהקדש משום דעדיין שמו עליו גדבתו של פלוני ולאו אטביחה הא מרשות מריה קמא נפק אלא אגונב הקדש שהקדישו בעלים קאי דכיון דחייב בעלים באחריות כי קא טבח דמריה קא טבח דדבר הגורם לממון כממון דמי: **שמעינן ליה לרבי שמעון.** דמתני' דפטר אטביחת טריפה: **קדשים נמי שחיטה שאינה ראויה היא.** דקדשים הנשחטין בחוץ פסולין ומאי טעמא דרבי שמעון דאמר קדשים שחייב באחריותן חייב דמשמע שאם גנב קדשים וטבחן דחייב בתשלומי ד' וה': **והרי חזרה קרן לבעל הבית.** הואיל ולשם בעלים מזבחו: **שנשפך הדם.** דשחיטה ראויה היא: **שלא לשם בעליהן.** דשחיטה ראויה היא דקיימא לן (זבחים ד' ב.) כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים וקרן לא חזרה לבעליה דקיימא לן [שם] שלא עלו לבעלים לשם חובה: בעלי

תשלום דכפל. ולעיל (דף סח:) דמוקי ריש לקיש מתני' דגנב והקדיש ואח"כ טבח משלם תשלומי כפל כשהקדיש בעלים ביד גנב לרבן לומר נמי תשלום דכפל: **אלא** אהקדש ליחייב. כולה הך סוגיא כר' יוחנן ודלא כריש לקיש דמוקי לה לעיל (דף סח:) כשהקדישו בעלים ביד גנב: **והשתא** תורא דשמעון. והא דאמר לקמן (ב) גנב והקדיש חייב ד' וה' דהוי כמוכרו להדיוט היינו בקדשי בדק הבית דלא מיקרו על שם בעלים וקדשי מזבח אומר ר"י אע"ג דמיקרו על שם בעלים ולא הוי הקדש כמכירה מ"מ למ"ד יאוש לא קני חשיב ביאוש ושינוי רשות לענין דחל הקדש אחר יאוש כדמשמע לעיל (דף סו:) דבעי לאוכוחי אביי לרבה דיאוש לא קני מקרבנו ולא הגזול ואפילו הכי אמר שם דחל הקדש אע"ג דאכתי לא אפיק אדעתיה דהוי יאוש ושינוי השם אלא משום דהוי יאוש ושינוי רשות:

ורבי שמעון הא אמר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה. הא לא אינטריך אלא משום מ"ד אין לשחיטה אלא לבסוף דלמ"ד דישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף מלי למפרך אפילו סבר ר"ש שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה אמאי חייב אשחוטי חוץ ד' וה' מכי שחט ביה פורתא אסרה ואידך לאו דמרה קטבח: **שחיטה** שאינה ראויה היא ולא שמה שחיטה. לגבי אכבעה ותמשה דגמר מוטבות טבח והכן בר מלגבי לאו דשחוטי חוץ דבהכי חייב רחמנא וא"ת ואמאי חשיב ליה שחיטה שאינה ראויה הא יכול לפדות בשעת פירכוס דבר העמדה והערכה היא כדאמרינן בפ"ב דחולין (דף ג.) ואין לך מום גדול יותר משחיטה ואין סברא לומר דלפי שנפסל שוב אין לו פדיון דבשלמא פסול שהוא בשריפה כגון פיגול אין לו פדייה משום דמצוה לשורפו כדאמרינן בפרק כל שעה (פסחים ד' מד.) כל שנקדש פסול בא"ש יכרף אבל שחיטת חוץ אינה בשריפה אלא בקבורה כדאמרינן בפרק עד כמה (בכורות דף כח.) מי שאינו מומחה ורואה את הבכור ונשחט על פיו הרי זה יקבר ומיהו לדברי המפרש דלא חשיב המפרכסת כחיה אלא כגון ישראל בטמאה ונכרי בטהורה דלאו שחיטה היא דהיא דשחט בה שנים או רוב שנים ועדיין מפרכסת הרי היא כחיה דבפ"ב דחולין (ד' ג. ו) ופס) אין משנה בשום מקום אלא היינו ההיא דהעור והרוטב (שם ד' קכא.) דשונים ישראל בטמאה כו' אבל היכא דשחטה כמיקורה לא חשיב מפרכסת כחיה מתיישב כאן דשחיטת חוץ לאו בת פדייה היא כיון דשחיטה גמורה היא להוציא מידי נבילה וגם להתירה באכילה אם היה לה פדיון דהכא אגיבא דר"ש קיימי דבין רבי יוחנן ובין ר"ל מודו דקדשי מזבח לר"ש היו בכלל העמדה והערכה כדאמרינן בפרק בתרא דתמורה (ד' לב:) ולא פליגי אלא דרבנן אבל מ"מ קשה לריש לקיש אגיבא דרבנן דקדשי מזבח לא הוי בכלל העמדה והערכה כדאמר התם דלא משתמיט בשום מקום לשום תנא שיהיו נפדין ודוחק לומר דמדרבנן הוא דאין נפדין לפי שעשה מום זה בידיים כשאר מטיל מום באין נשחט ויתר על ידי אותו מום וי"ל דמום שהוא מחייב חשיב מום לפדות על ידו אבל מום ° דלאחר מיתה לא חשיב מום כדתניא בסוף תמורה (לג.) בהדיא מתו תמימים יפדו דלא בעי העמדה והערכה ואפילו הכי תמימים יקברו: **שלא** לשם בעליהן. וה"ה שלא לשמן נמי קרי ליה שלא לשם בעליהן משום שלא עלו לבעלים לשם חובה וגראה לו דוחק להעמיד בנשפך הדם ורב דימי דאוקמא כשנשפך הדם משום דניחא ליה לאוקמא בכל קדשים שחייב באחריותן [דבשלא] לשם בעליהן לא מתוקמא בפסח וחטאת דמפסלי שלא לשמן:

ור"ל

מסורת הש"ס

ב) [לקמן עט.], ג) [לעיל יב: פסחים ל. סנהדרין קיב:], ג) כתובות יא. [פי' תוס' לעיל סב. ד"ה רעהו], ד) לעיל דף עא. [וש"נ], ה) רש"ל גורם ואפילו, ו) [ע"ש בתוספות ד"ה והתנן ועוד שם פד. ד"ה בעינן ותוס' כתובות לב. ד"ה הא לאחר שחיטה],

הגהות הב"ח

(ב) תוס' ד"ה והשתא וכו' לקמן. נ"ב תחילת דף עט ועי"ש בתוס' ד"ה גנב:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה שחיטה וכו' דלאחר מיתה לא חשיב מום. עי' בנש"י ריש מעילה ד"ה כמאן דתנקינון:

קה א מיי' פ"ב מהל' גניבה הלכה ז סמג עשין עא:

תורה אור השלם

1. כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ כֵלִים לִשְׁמֹר וְגֻנַּב מִבֵּית הָאִישׁ אִם יִמָּצֵא הַגַּנָּב יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם: שמות כב ו

מוסף רש"י

וגונב מבית האיש. אמר רחמנא ישלם שנים, ולא מבית הקדש. דאין משלומי כפל להקדש (בכורות יא.). שחיטה שאינה ראויה נאמלה. לא שמה שחיטה. ולא חיוב ואיסור הבא על ידי שחיטה אינו חל עליה (קדושין נח.).